

ШТА ЈЕ ТО СВЈЕДОК?

ВОДИЧ ЗА ДЈЕЦУ СВЈЕДОКЕ У КРИВИЧНИМ ПОСТУПЦИМА У БИХ
ЗА ДЈЕЦУ ОД 7-11

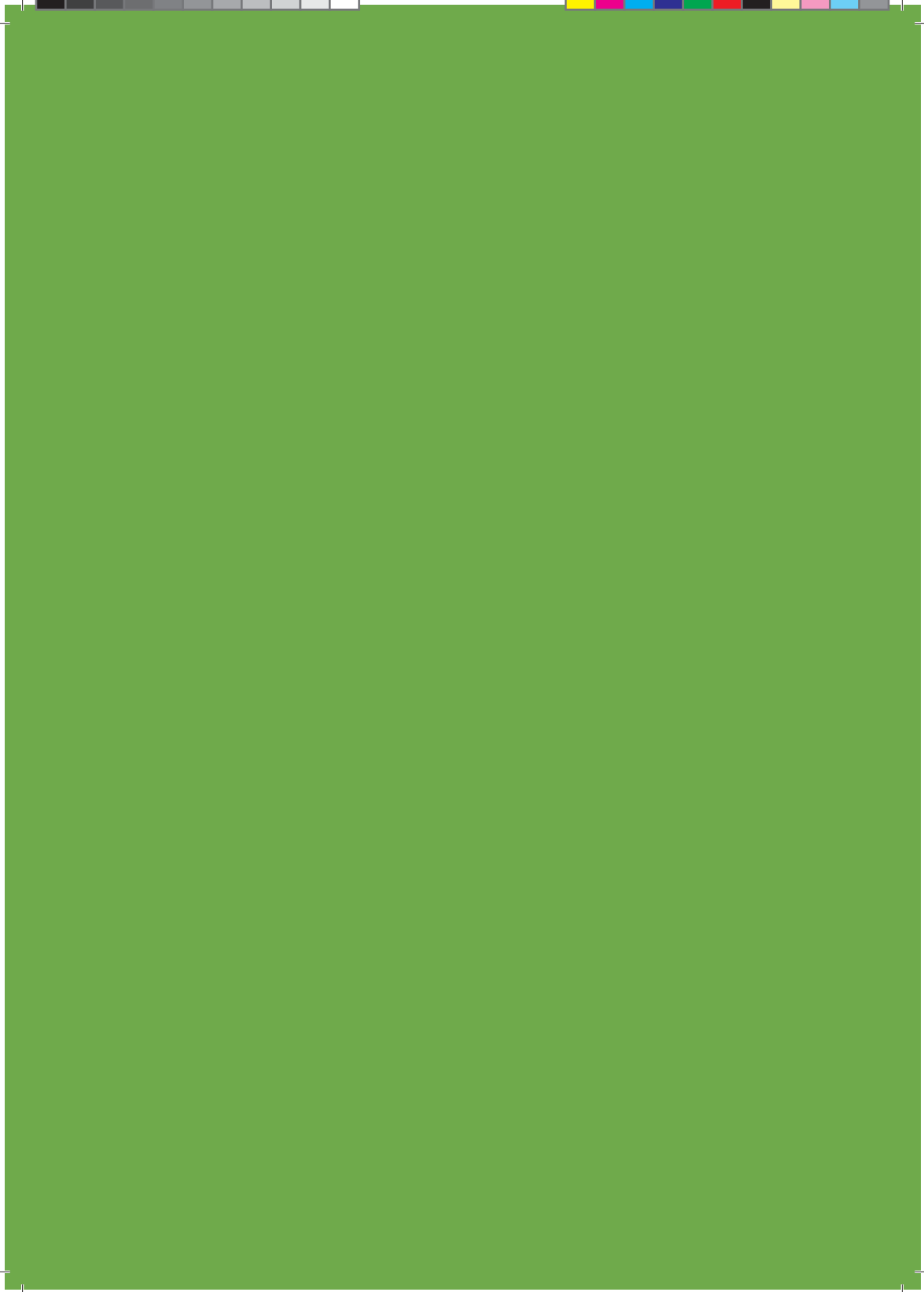

ДРУШТВО ПСИХОЛОГА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
ASSOCIATION OF PSYCHOLOGISTS
OF REPUBLIC OF SRPSKA

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Visoko sudbeno i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Високи судски и тужилачки савет Босне и Херцеговине
High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina

ШТА ЈЕ ТО СВЈЕДОК?

ВОДИЧ ЗА ДЈЕЦУ СВЈЕДОКЕ У КРИВИЧНИМ ПОСТУПЦИМА У БИХ

ДРУШТВО ПСИХОЛОГА
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ASSOCIATION OF PSYCHOLOGISTS
OF REPUBLIC OF SERBIA

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Visoki sudski i tužilački savjet Bosne i Hercegovine
High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina

Драги другари,

Понекад нам се, у свијету у којем живимо, деси нешто ружно. Нешто што не желимо. Тада свијет у којем живимо није сигурно мјесто за дјецу. Десило ми се да будем злостављана, да трпим насиље. Била сам уплашена. Нисам знала шта да радим, ни коме да се обратим за помоћ. Због тога што ми се десило, сањала сам ружне снове. Нисам више могла да се играм са другарима. Ни у школу ми се није ишло. Стално сам мислила на оно што ми се десило.

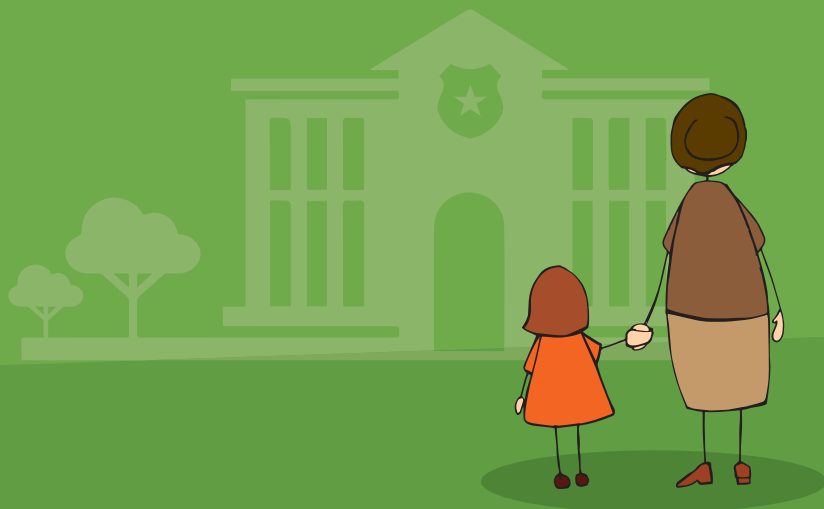
Дани су пролазили, а ја сам била све тужнија. Мами сам хтјела рећи, али ме било срамота. Плашила сам се да ми неће вјеровати. Једном, када сам се расплакала у школи, пришла ми је моја учитељица која ме је загрлила и рекла да јој слободно кажем зашто плачем. Ја сам јој све испричала. Било ми је лакше. Учитељица је рекла да се такве ствари не требају догађати дјеци. Она је позвала полицију и моју маму.

Отишли смо у полицијску станицу, гдје нас је дочекала једна госпођа која ми је рекла да је њен посао да разговара са дјецом. Повела ме је у једну просторију, гдје смо остале саме. Рекла ми је да је у реду што ме је стид и страх, да је и одраслима тешко да о томе причају, али да ће ми она помоћи. Објаснила ми је да се наш разговор снима камером и да ће тај видео добити тужилац како би га користио као доказ на суду.

Питала сам: **„Шта је тужилац?“**. Рекла ми је да тужилац скупља доказе кад је неко починио нешто ружно или неког повриједио и то доказује пред судом. Суд утврђује истину о томе.

Након неког времена мама ми је рекла да сам позвана у суд, гдје ћу имати прилику испричати шта ми се десило.

У суду нас је дочекала особа која помаже свједоцима. Она ми је рекла да нећу видјети особу која ми је урадила ружне ствари док будем причала, али да ће сви у судници чути шта ја причам. То ме је забринуло. „Шта ако погријешим, шта ако не будем знала одговор?"; питала сам. Она је одговорила да је то у реду и да одговарам оно што знам. „Тачан одговор је увијек истина. Можеш мало размислити прије него што кажеш. Ако се не сјећаш или нешто не разумијеш, слободно то можеш рећи.“

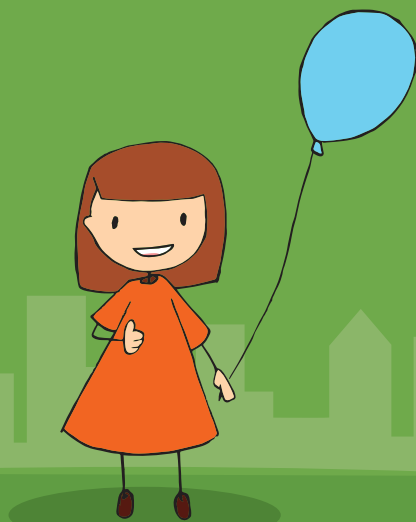
Када је дошао дан суђења, била сам јако нервозна, иако су сви били љубазни према мени. Судија је дошао да се упозна са мном. Рекао ми је да ћу, на једном монитору или телевизору испред себе видјети само њега и чути само његов глас, односно да ће ми он постављати питања. Казао је да се не плашим и да испричам оно што ми се десило онако како ја знам, својим ријечима. Са мном је била и госпођа која помаже дјецу када свједоче а коју сам смјела да држим за руку и јако стиснем ако ми је тешко. Када је све завршило, нисам више била тако уплашена, а мама ми је рекла да је поносна на мене.

Зато другари, ако вас неко повриједи на било који начин, ви сте жртва и треба то да испричате одраслој особи у коју имате повјерења. Овако треба да поступите и када сте видјели или чули да је неко други повријеђен, јер је и он/она жртва. Немојте се плашити, јер насиље и страх могу престати само ако неком кажете.

Запамтите, дјеца нису крива ако им се нешто ружно дешава, а дужност одраслих је да им помогну и заштите их!

Надам се да вам је из моје приче јасно да су свједоци дјеца која су повријеђена кривичним дјелом, као и дјеца која су или видјела, или чула, или сазнала од других, да је неко други повријеђен, па могу бити позвани да, као свједоци, испричају све што знају о томе.

ШТА ЈЕ НАСИЉЕ И ЗЛОСТАВЉАЊЕ?

Насиље је свако понашање које повређује твоје тијело или чини да се осјећаш лоше. Ако се то често понавља онда се то зове злостављање. Постоје разни облици насиља над дјецом и важно је да их знаш препознати:

Физичко насиље је када неко повређује тијело друге особе. То може бити: ударање, шутирање, гурање, дављење, чупање, затварање и закључавање, отимање, уништавање ствари...

Вербално насиље је када неко користи ријечи да би повриједио нечија осјећања. То може бити: вријеђање (када неко некога назива ружним именима), исмијавање (када се неко некоме руга због висине, тежине, поријекла, одјевања, оцјена,..), омаловажавање (када неко некоме каже да ништа не вриједи, да је нико и ништа..), када се неко окривљује за нешто што није урадио/ла, или му се пријети.

Социјално насиље се дешава када се неко искључује из групних активности, оговара, када се причају лажи о некој особи или наговарају други да се с том особом не друже.

Сексуално насиље је када дјецу неко додирује по интимним дијеловима тијела (онима које покрива доњи веш) и да му такви додир изазивају нелагоду или бол. Дјеца се не смију тјерати или наговарати да додирују интимне дијелове других. Ово не може бити дио игре и тако нешто се не смије снимати или снимати. Сексуално насиље је и кад ти неко упућује безобразне ријечи и показују безобразне слике или филмове.

Насиље путем мобилних телефона и интернета је када неко, без дозволе, снима телефоном друге и то шаље даље, или их узнемирава позивима, СМС-ом и е-маил порукама.

Дјеца не смију да трпе насиље, јер их то повређује и утиче лоше на њихов развој. Као дијете, имаш право да будеш заштићен/а од насиља, а одрасли имају обавезу да ту заштиту обезбиједи за тебе. Зато је важно насиље препознати, пријавити га и потражити помоћ одраслих којима вјерујеш!

ДРАГИ ДРУГАРИ,

постоји један закон који штити дјецу цијелог свијета од ружних ствари које им се могу десити. То је Конвенција о правима дјетета. У том закону су написана дјечија права.

Конвенцију о правима дјетета морају да поштују сви!

ПРАВА ДЈЕТЕТА

Чим се родиш добијаш своја права, која ти нико не може одузети. Најважнија твоја права су да живиш, развијаш се, школујеш се и да се играш. Дјеца треба да одрастају у здрављу и сигурности и зато је једно од њихових основних права - право да буду заштићена од свих врста насиља.

Имаш право да живиш са родитељима, осим у случају када од њих трпиш злостављање или занемаривање.

Имаш право да изразиш своје мишљење о свему што се на тебе односи, а одрасли треба да те саслушају.

Имаш право да тражиш информације које су важне за тебе, за твој живот и одрастање.

Имаш право на приватност, а то значи да без твога допуштења или законске обавезе нико не може да се уплиће у твој живот, породицу, дописивање, нити да напада твоју част и углед.

Имаш право на заштиту од свих врста лошег понашања према теби које ти наноси физичку бол и повреду, патњу, несрећу или страх да не можеш нормално да растеш и развијаш се.

Имаш право знати своја права, а одрасли треба да ти помогну да их разумијеш.

Одрасли треба да брину за тебе и све што раде за тебе треба да раде на начин који је за тебе најбољи.

Имаш право да ти се осигура здравствена и психолошка помоћ ако си жртва, ако је неко лоше поступио према теби на начин да је повриједио твоје тијело или ти изазвао патњу и страх.

КО НАМ СВЕ МОЖЕ ПОМОЋИ?

РОДИТЕЉИ

Причај са својим родитељима или старатељима о свему што те мучи. Они су ту да ти помогну и да те заштите, а то могу учинити једино ако знају за твоје бриге и проблеме!

ШКОЛА

У случају да те поврјеђују родитељи или да у њих немаш повјерења- повјери се и разговарај са својим наставницима у школи, са онима којима највише вјерујеш. У школи можеш да разговараш и са психологом, и са педагогом и са социјалним радником, они ће знати како да ти помогну!

СОС ТЕЛЕФОН

Помоћ можеш да потражиш и преко телефонског броја који је намијењен баш за дјецу!

Позови **Плави телефон на број 080 05 03 05.**

Овај број је бесплатан и линија је отворена сваког дана од 9 до 17 часова, за сву дјецу из БиХ. Ту можеш да потражиш помоћ и савјет, а не мораш да кажеш своје име ако не желиш.

ПОЛИЦИЈА, ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД И ТУЖИЛАШТВО

Насиље које си доживио или за које знаш, можеш да пријавиш и полицији на број 122. Такође, насиље можеш пријавити и у Центру за социјални рад у мјесту у којем живиш, као и у Тужилаштво.

АДВОКАТИ

Твоји родитељи и ти можете се посавјетовати са адвокатом који ће знати како на најбољи начин да заштити твоје интересе, а посебно ако си повријеђен кривичним дјелом.

ОМБУДСМАНИ

Помоћ можеш потражити у Одјелу за права дјетета при Омбудсману БиХ, на телефон **051 303 992** или на е-маил bl.ombudsmen@ombudsmen.gov.ba

Такође, помоћ ће ти пружити и у канцеларији Омбудсмана за дјецу Републике Српске, путем телефона **051 222 420** или е-маила info@djeca.rs.ba

НЕВЛАДИНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

Распитај се које невладине организације и удружења раде на заштити дјечијих права у твојој околини и слободно се обрати и њима за помоћ и савјет.

Неке од њих можеш наћи на веб страници www.snaznijiglaszadjecu.org а више информација и савјета такође можеш потражити и на страницама www.zaštitimodjecuodnasilja.org, www.djecanainternetu.org и www.sigurnodijete.ba

ОДЈЕЛИ ЗА ПОДРШКУ СВЈЕДОЦИМА У СУДОВИМА И ТУЖИЛАШТВИМА

На овим мјестима раде психолози или социјални радници који помажу свједоцима када треба да свједоче пред тужилашвом и судом. Обично они контактирају твоје родитеље и тебе прије него што треба да дођеш на свједочење. Информације о одјелима за подршку, ако постоје у тужилаштвима и судовима у мјесту гдје живиш можеш да пронађеш на интернету.

**НЕМОЈ ЧУВАТИ ТАЈНЕ ЗБОГ
КОЈИХ СЕ ОСЈЕЊАШ ЛОШЕ!**

PRAVDA ZA SVAKO DIJETE

Ова брошура је омогућена уз помоћ UNICEF-а, односно, кроз пројекат Правда за свако дијете који је подржан од Владе Швицарске и Шведске агенције за међународни развој и сарадњу (Sida). Садржај публикације нужно не осликава стајалишта UNICEF-а, Владе Швицарске и Sida-e.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

SWEDEN

unicef